

ÖZET

YILMAZ, T.E., Afet Yönetiminde Sağlık Hizmetlerinde Etik: Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE) Ankara Örneği, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Etiği ve Tarihi Programı Doktora Tezi, Ankara, 2024. Afet yönetim sürecinin tüm aşamalarında afet etiği hususuna dikkat edilmesi oldukça önemlidir. Bu çalışmanın amacı Ankara ili UMKE’de gönüllü olarak çalışmakta olan Sağlık Profesyonellerinin afetlerdeki deneyimlerini öğrenme, afet etiği konusunda yaşadığı durumları saptama ve afete müdahalede yaşayabilecekleri afet etiği hakkındaki ikilemlere karşı yaklaşımlarını ve bu konudaki eğitim ihtiyaçlarını ve isteklerini saptamaktır. Araştırma kesitsel ve gözlemsel bir anket çalışmasıdır. UMKE çalışanlarına yönelik araştırmacılar tarafından yapılandırılmış anket formu ile ilgili çalışanların sosyodemografik bilgileri, yaşadığı afetler, tecrübe edindiği afete müdahale süreçleri, afet yönetim sürecindeki özellikle müdahale aşamasındaki afet etiği konusu üzerindeki eğitim düzeyleri ile afetlerde karşılaşılabilecekleri etik ikilemlere karşı yaklaşımlarını ortaya konması açısından “Bağlayıcı Vignette Yöntemi”nde uygulanan “kısa afet senaryolarına” karşı yaklaşımları sorgulanmıştır. UMKE personelinden %35’i Afet Etiği konusunda eğitim aldığı, %54’ü bir afet planında görev aldığı, %76’sı bir tatbikata katıldığı, %44’ü bir afette görev aldığı, %25’i bugüne kadar bir afet yaşadığı ve %10’u daha önce bir etik ikilem yaşadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak UMKE personelinin daha önce Afet Etiği eğitimini istenilen oranda almadıkları, kendilerini genel olarak bu konuda yetkin hissetmedikleri, diğer taraftan afet etiği eğitimi alanların afet yönetim sürecinin tüm safhalarında anlamlı bir şekilde daha faal olduğu ve son olarak afet etiği eğitimlerine her düzeyde yer verilmesi kanaatinin ve önemine verilen kanaat puanının oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca afet senaryolarına ilginin gayet yüksek olduğu görülmüş ve etik ikilemlere karşı yaklaşımlarında ara ara zorlandıkları ve bazılarında ise yerinde karar verdikleri görülmüştür. Afet etiği konusunda farkındalığını artıracak eğitim materyali ilgili afet senaryoları üzerinden hazırlanıp sunulmuştur. Bu eğitim modülü ön hazırlığının UMKE personelinin etik açıdan daha uygun karar vermelerine katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlıkta Afet Yönetimi, Afet Tıbbı, Afet Etiği.